

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 462/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen turvapaikanhakijan mahdollisuudesta hakea oleskelulupaa opiskelun perusteella

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Matti Semin /vas ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 462/2018 vp:

Oliko hallitus tietoinen niistä lain tosiasiallisista vaikutuksista turvapaikanhakijoiden asemaan, joita ei esityksessä mainita,

miten Maahanmuuttovirastoa on ohjeistettu turvapaikanhakijoiden opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyssä,

miten hallitus varmistaa, että turvapaikanhakijoilla on mahdollisuus jatkaa aloitettuja opintoja ja hakea oleskelulupaa opintojen perusteella ja

miten hallitus varmistaa, että henkilöitä, joilla on perusteet oleskelulupaan opiskelun perusteella, ei poisteta maasta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Turvapaikanhakijalla on oikeus opiskella ilman oleskelulupaa sinä aikana, kun hän oleskelee maassa kansainvälisen suojelun hakijana ja tuo prosessi on kesken. Hän ei siis tarvitse tuona aikana oleskelulupaa opiskelun perusteella suorittaakseen opintoja. Tähän asiaan ei ole tullut muutosta. Turvapaikanhakija ei myöskään tarvitse erikseen oleskelulupaa työntekoa varten, kun laissa säädetty määräaika on kulunut työnteko-oikeuden alkamiselle. Kansainvälistä suojelua koskeva peruste on oleskeluperusteista kaikkein vahvin ja se aina ratkaistaan ensin, eikä siten mitään muuta oleskelulupa-asiaa ratkaista sinä aikana, vaikka muuta oleskelulupaa olisi haettu prosessin aikana.

Syyskuun 1 päivänä 2018 voimaan tullut laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella, jolla on täytäntöön pantu Euroopan unionin ja neuvoston direktiivi 2016/801/EU tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä (uudelleenlaadittu), ei ole tuonut tähän muutosta.

Suomessa direktiivin täytäntöönpano on koskenut ainoastaan sen pakottavia, jäsenvaltioita velvoittavia osioita. Uuteen lakiin on koottu direktiivin tarkoittamia oleskelulupia koskevat sään-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 462/2018 vp

nökset sekä ulkomaalaislain vastaavat säännökset, jolloin samankaltaisista oleskeluluvista säädetään keskitetysti yhdessä laissa ja säännöksiä sovelletaan samalla tavalla.

Direktiivin 2 artikla säättää soveltamisalasta. Sen 2 kohdassa säädetään jäsenvaltioita velvoittavasti siitä, keihin direktiiviä ei sovelleta. Tältä osin direktiivi ei anna jäsenvaltioille harkintaa säättää toisin, vaan kohta tulee sellaisenaan ottaa kansalliseen lakiin mukaan. Soveltamisala on tältä osin säilynyt pitkälti samana kuin aiemmassa opiskelijadirektiivissä (2004/114/EY). Direktiivin täytäntöönpanoa koskevan säädösvalmistelun aikana käytiin hyvinkin runsaasti keskustelua ja vuorovaikutusta direktiivin kohderyhmiin, etenkin tutkijoihin ja opiskelijoihin liittyvistä asioista ja tulevista muutoksista, mutta ei muusta soveltamisalasta. Direktiivin tavoitteena kun on osaltaan saada unionin ulkopuolelta maahanmuuton kautta erittäin osaavia ihmisiä, ja erityisesti direktiivin kohderyhmiin kuuluvien tutkijoiden ja opiskelijoiden kysyntä on kasvussa.

Direktiivin täytäntöönpanoa koskeva hallituksen esityksen luonnos oli laajalla lausuntokierroksella vuodenvaihteessa 2017-2018. Lausunnoissa ei nostettu soveltamisalaa esille kysymyksessä esitetyllä tavalla, eikä asia siten noussut otettavaksi huomioon esityksen jatkovalmistelussa, jota tehtiin muiden esille nostettujen asioiden osalta.

Vaikka jatkossakin turvapaikanhakijalla on oikeus opiskella ilman oleskelulupaa ja kaikki kansainvälistä suojelua saaneet voivat opiskella ilman erillistä opiskelijalupaa, on uudella lailla vaihtumuksia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille.

Mikäli turvapaikanhakija on laittanut oleskelulupahakemuksen opiskelun perusteella vireille ennen lain voimaantuloa 1.9.2018, uusi laki ei häntä koske lainkaan eli hän voi hakea opiskelijan oleskelulupaa myös kielteisen päätöksen jälkeen. Jos oleskeluluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät ja hakija täyttää myös yleiset luvan myöntämisen edellytykset, oleskelulupa voidaan myöntää. Maahanmuuttoviraston tietojen mukaan ennen 1.9.2018 on 20 turvapaikanhakijaa laittanut oleskelulupahakemuksen opiskelun perusteella.

Jos opiskelun perusteella tehty oleskelulupahakemus on kuitenkin laitettu vireille 1.9.2018 tai sen jälkeen, uusi laki koskee hakijaa. Tällöin ulkomaalainen ei kuulu uuden lain soveltamisalaan, jos hän hakee kansainvälistä suojelua Suomessa tai jossakin toisessa unionin jäsenvaltiossa eli hän ei voi turvapaikkaprosessin aikana hakea opiskelijan oleskelulupaa. Hän ei myöskään voi hakea opiskelijan oleskelulupaa, mikäli hän on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, hänet on päätetty poistaa maasta ja maastapoistamisen täytäntöönpano on kesken. Tällöin opiskelijan oleskelulupahakemus jätetään tutkimatta. Maahanmuuttoviraston tietojen mukaan 1.9.2018 tai sen jälkeen kaksi turvapaikanhakijaa on hakenut oleskelulupaa opiskelun perusteella.

Myös 1.9.2018 hakemuksen jättäneelle turvapaikanhakijalle voidaan kuitenkin myöntää uuden lain mukainen oleskelulupa opiskelun perusteella siinä tapauksessa, että hän on peruuttanut kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa, eikä häntä ole aiemmin määrätty poistettavaksi maasta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 462/2018 vp

Poliisi vastaa Suomessa maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanosta. Poliisin tulee myös varmistaa, että maastapoistamispäätökselle ei ole annettu esimerkiksi täytäntöönpanokieltoa hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Tämä varmistetaan aina suoraan hallinto-oikeudelta tai korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Erillisen oleskelulupahakemuksen ollessa viireillä, poliisi käy maastapoistamista valmistellessaan Maahanmuuttoviraston kanssa läpi haetun oleskelulupahakemuksen perusteet sekä sen oletetut menestymismahdollisuudet ja päättää sen mukaan etenemisestään maastapoistamisessa. Hakijoilla voi tässä vaiheessa olla taustallaan jo useita turvapaikkahakemuksia kuten myös muilla perusteilla tehtyjä oleskelulupahakemuksia. Poliisi saa uusista oleskelulupahakemuksista sekä monesta muusta maastapoistamiseen mahdollisesti vaikuttavasta asiasta suoraan tiedon ulkomaalaisasiain sähköisestä asiankäsittelyjärjestelmästä (UMA) ja on aina tarvittaessa yhteydessä myös oleskelulupaa käsittelevään Maahanmuuttovirastoon.

Turvapaikanhakijan oikeuteen opiskella turvapaikkaprosessinsa aikana ei siis ole tullut muutosta, oikeus opiskeluun on olemassa edelleen. Kaikenlainen opiskelu on hyödyksi niin turvapaikanhakijalle itselleen kuin tämän alkuperämaalle, vahvistaen samalla kulttuurisia yhteyksiä ja lisäten kulttuurien monimuotoisuutta.

Helsingissä 13.12.2018

Sisäministeri Kai Mykkänen